

Granåsen barnehager
Trondheim eiendom

Vår saksbehandler
Thea Berg Lauvsnes

Vår ref.
16/44334/614 A10 &58
oppgis ved alle henv.

Deres ref.

Dato
20.01.2017

Granåsen barnehager - tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. - varsel om pålegg

Miljøenheten gjennomførte 30. november 2016 tilsyn ved Granåsen barnehager (Granåsen, Brannhaugen og Kolsås barnehage). Formålet med tilsynet var å vurdere om vilkårene i Miljøenhetens plangodkjenning av Granåsen barnehage var ivaretatt, og om det var etablert et internkontrollsystem som ivaretar forskriftens bestemmelser. Tilsynet skulle dermed danne grunnlaget for om Granåsen barnehage kan godkjennes etter forskriften. Det ble ved tilsynet gjennomført en befaring av lokalene og uteområdet for å vurdere om forskriftens krav til fysisk miljø er tilfredsstillt. Det ble i tillegg også ført ordinært tilsyn med Brannhaugen og Kolsås barnehage.

1. Sammendrag

Granåsen barnehager har etablert et internkontrollsystem etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v., som i stor grad synes å tilfredsstille forskriftens krav til internkontrollsystem. Samtidig mangler systemet enkelte rutiner og risikovurderinger, og en del av de eksisterende rutineene bør detaljeres. Barnehagens rutiner for lekevask er ikke tilfredsstillende. Det ble foretatt en befaring av barnehagens lokaler for å vurdere barnas helse, miljø, og sikkerhet. Befaringen avdekket avvik på sikkerhet i barnas innelekeområde. Det ble observert støy fra ventilasjonsanlegg på Kolsås og Brannhaugen.

Det ble ved tilsynet avdekket fire avvik og gitt tre merknader.

- Avvik 1:** Barnehagen har ikke dokumentert at bestemmelsene i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler er systematisk ivaretatt.
- Avvik 2:** Sikkerheten på barnas innelekeområde er ikke tilstrekkelig ivaretatt.
- Avvik 3:** Barnehagen har ikke tilfredsstillende rutiner for lekevask.
- Avvik 4:** Det er ikke lagt fram dokumentasjon på at overflatejorda tilfredsstillt kvalitetskravene i veileder TA 2261/2007 "Jordforurensning i barnehager og lekeplasser".

Vi vurderer at de påpekte avvikene ved barnehagen ikke er i samsvar med regelverket.

Frist for retting av avvik

Vi ber om skriftlig bekreftelse **innen 1. april 2017** på at avvikene er rettet.

Frist for fremlegging av dokumentasjon

Miljøenheten ber om dokumentasjon i form av lydmåling på at bygningenes tekniske installasjoner (ventilasjonsanlegg) gir tilfredsstillende lydnivå i barnas lekeområde ved Kolsås (innendørs og utendørs) og Brannhaugen (innendørs) barnehager. Dokumentasjon må sendes Miljøenheten **innen 1. april 2017**.

2. Beskrivelse av Granåsen barnehager

Granåsen barnehager er en kommunal enhet som består av tre barnehager; Granåsen, Kolsås og Brannhaugen. Granåsen barnehage har fått nytt bygg som stod ferdig i mai 2016, og hadde ved tilsynet en storbarnsavdeling med ca 40 barn og en småbarnsavdeling med 24 barn. Kolsås har det eldste bygget, som er en modellbarnehage fra 2006. Kolsås hadde ved tilsynet en storbarnsavdeling med 20 barn og en småbarnsavdeling med 13 barn. Brannhaugen tok i bruk nytt bygg i 2009, og hadde ved tilsynet 42 store barn og 23 små.

Reviderte områder og funn

Formålet med tilsynet var å kontrollere at forutsetninger for plangodkjenning er ivaretatt, og gi grunnlag for stadfesting av godkjenning. Tilsynet omfattet gjennomgang av internkontrollsystemet og befarings av lokalene.

Deltakere ved tilsynet

Tilstede ved tilsynet var:

- Anna Ingeborg Aalborg, enhetsleder Granåsen barnehager
- Per Morten Stendahl, fagleder, Granåsen barnehage
- Solveig Busch, rådgiver Fagenhet for oppvekst og utdanning
- Elin Grønvold Aunet, rådgiver Miljøenheten
- Thea Berg Lauvsnes, rådgiver Miljøenheten

Dokumentasjon framlagt ifm. med tilsynet:

- AMG årshjul, Granåsen barnehager
- Diverse rutiner i Kvaliteket

3.1 Internkontrollsystem

Avvik 1: Barnehagen har ikke dokumentert at bestemmelsene i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler er systematisk ivaretatt

Barnehagens ledelse må gå systematisk gjennom forskriften og veilederen "Miljø og helse i barnehagen", og sikre at alle tema er ivaretatt ved barnehagen. Gjennomgangen skal dokumenteres skriftlig og sendes Miljøenheten.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 4 Ansvar. Internkontroll.

Observasjon

Granåsen barnehager har utarbeidet et internkontrollsystem med utgangspunkt i veileder til forskriften. Mye ligger i Kvaliteket, mens noe er oppslag på avdelingene. En del av disse oppslagene er Miljøenhetens faktaark. Det er ikke laget et årshjul for arbeidet med miljørettet helsevern, men en del av gjennomgangene er lagt inn i årshjulet for AMG.

Enheten har felles AMG, som jobber med HMS for både barn og ansatte. Verneombudene i hver barnehage har fått et utvidet ansvar for barnas fysiske miljø lokalt. Det er utarbeidet en sjekklister for barnas HMS og sjekklister for kontroll av uteområdene, men ingen egen prosedyre for hvordan kontroll og kartlegging av barnas fysiske miljø foregår ved enheten. Avvikshåndteringen foregår i TQM hvor alle ansatte skal ha fått opplæring. Det er ikke utarbeidet en egen skriftlig avviksrutine, og det gjennomføres ikke jevnlig gjennomganger av meldte avvik. Skader på barn går gjennom kvartalsvis på AMG-møte.

Barnehagen kunne ikke legge fra dokumentasjon på en systematisk gjennomgang av forskriften med veileder for å sikre at alle tema i forskriften er ivaretatt gjennom internkontrollsystemet. Det kom også ved tilsynet fram at barnehagen ikke har risikovurdert hvilke rutiner som må etableres og skriftliggjøres. Enkelte aktiviteter og fysiske forhold er risikovurdert i kommunens elektroniske system TQM. På befaringen ble det observert at sjekklister for diverse renhold som var hengt opp på kjøkken, var sporadisk utfyllt.

Vurdering

Barnehage har plikt til å føre internkontroll etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v., jf. forskriftens § 4, på lik linje med arbeidsmiljøloven, brannvernlovgivningen og annen HMS-lovgivning. Det systematiske arbeidet bør ses i sammenheng med annen internkontroll.

Det er viktig at ledelsen ved barnehagen systematisk gjennomgår forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler og veilederen "Miljø og helse i barnehagen" for å sikre at alle tema i forskriften er tilstrekkelig ivaretatt ved Granåsen barnehager. Denne gjennomgangen må skriftliggjøres. Dette kan f.eks samles i et dokument med henvisninger/lenker til hvordan barnehagene ivaretar de ulike bestemmelsene. Ifm. denne gjennomgangen må barnehagen gjøre en risikovurdering av hvilke rutiner som må være etablert og skriftliggjort ved barnehagen. Generelt sett bærer risikovurderingene som allerede er gjennomført ved barnehagen preg av at de er utført etter konkrete hendelser, og vi understreker derfor at det er viktig å være i forkant. Risikovurderinger er en viktig del av det systematiske forebyggende arbeidet i barnehagen.

Følgende elementer i interkontrollsystemet må følges opp:

- Systemet må gjennomgås opp mot kravene i forskrift og veileder, og suppleres der det mangler skriftlige rutiner. Systemet må oppdateres, og ledelsen må sikre at de skriftlige rutinene gjenspeiler praksis i barnehagen.
- Det bør tydeliggjøre at årshjulet for AMG også omhandler barnas HMS/miljørettet helsevern. Videre bør det suppleres slik at det gir en oversikt over alle systematiske gjennomganger som gjøres for å ivareta barnas miljø (som f.eks gjennomgang av meldte avvik utover skademeldinger og alle systematiske kontroller f. eks kontroll av sikkerhet på uteområdet). Årshjulet bør brukes aktivt for å dokumentere det systematiske arbeidet som gjøres for å ivareta barnas miljø.

- Det må utarbeides en skriftlig beskrivelse av hvordan avvik registreres og følges opp. Denne skal inneholde alle typer avvik som funn på vernerunder, skader/ulykker, nestenulykker, avvik på rutiner osv. Barnehagens ledelse må videre ta en gjennomgang med personalet for å sikre at de er godt kjent med avviksrutinen.
- Barnehagen må gjennomføre risikovurderinger av forhold som f. eks turer, sikkerheten på uteområdet og andre forhold som har betydning for barnas sikkerhet og helse. Disse risikovurderingene skal ligge til grunn for barnehagens rutiner og evt. andre forebyggende tiltak.
- Det må utarbeides en rutine som beskriver hvordan kontroll og kartlegging av barnas fysiske miljø i barnehagen foregår.
- I de tilfellene barnehagen benytter Miljøenhetens faktaark som grunnlag for egne rutiner, må det gjøre lokale avklaringer som sikrer en enhetlig og tydelige praksis i Granåsen barnehager.

Listen er ikke uttømmende.

Internkontrollsystemet må vise hvordan barnehagen ivaretar kravene i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.. Det er viktig at rutinene i barnehagen er godt kjent blant personalet og implementert i barnehagens daglige drift. Ledelsen skal utøve internkontroll, og på den måten sikre at dere i praksis gjør det dere gjennom rutiner og sjekklister har sagt at dere skal gjøre.

3.2 Barnas sikkerhet på innelekeområdet

Avvik 2: Sikkerheten på barnas innelekeområde er ikke tilstrekkelig ivaretatt.

Dere må ta en sikkerhetsgjennomgang av innelekearealet i alle de tre barnehagene. Påpekte forhold og andre forhold som avdekkes ved gjennomgangen på rettes opp.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap.

Observasjon

Befaringen av barnehagenes lokaler avdekket forhold som kan medføre risiko for ulykker. Forholdene som ble observert er oppsummert per barnehage.

Granåsen:

- Ustødig garderobestativ i grovgarderobe.
- Manglende skåldesikring på kran ved stellebenk på stellerom og på kjøkkenkran på storbarnsavdeling (2. etasje).

Kolsås:

- Det er uvisst om speil på toalettet er knusesikkert. I tillegg er ikke speil på stellerrommet småbarn knusesikkert.
- Mangler kasserollevern på kjøkken.

Brannhaugen:

- Kran på kjøkkenet ikke skåldesikret.
- Komfyrdør har ikke barnesikring, og det mangler kasserollevern.
- Speil på hemsens fellesareal er festet med klips og er trolig ikke knusesikkert.

Vurdering

Barnehager skal utformes og drives på en slik måte at skader og ulykker forebygges, og at uønskede hendelser får så begrensede skadelige konsekvenser som mulig. Høye møbler som ikke er sikret kan velte over barn og medføre skade. Komfyr på kjøkkenet medfører fare for brannskade/skåldefare, og må barnesikres slik at ovnsdøren ikke kan åpnes av barn og med kasserollevern. Alle vannkraner som er tilgjengelig for barn skal skåldesikres. Speil skal være sikret mot knusing/løse glasskår i form av innramming eller film/lim foran eller bak. Det må tas en ordentlig gjennomgang av innelekeområde for å sikre at barnas sikkerhet er ivaretatt.

3.3 Smittevern

Avvik 3: Barnehagen har ikke tilfredsstillende rutiner for lekevask.

Barnehagen må foreta en risikovurdering av alle leker, og etablere rutiner for vask minimum hver 14. dag, helst ukentlig, av leker som erfaringsmessig ofte puttes i munnen. Det skal benyttes kvitteringslister for utført vask.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 17 Smittevern.

Observasjon

Det ble ved tilsynet oppgitt at barnehagen vasker leker månedlig, oftere ved sykdom. Barnehagen oppga å følge felles rutine utarbeidet av kvalitetsgruppen for barnehager i Trondheim kommune (fra Kvaliteket). Barnehagens oppgitte praksis samsvarer ikke med denne rutinen.

Vurdering

Barnehagens rutiner for lekevask er ikke i samsvar med Folkehelseinstituttets anbefalinger. Leker som erfaringsmessig ofte puttes i munnen, skal vaskes minimum hver 14. dag, helst ukentlig. Vi viser til FHI's "Faglige råd om barnehager og smittevern" og Miljøenhetens faktaark "Hygiene i barnehager og skoler". Barnehagen må gjennomføre risikovurdering av lekene i barnehagen og etablere rutine for lekevask i samsvar med felles rutine som ligger i Kvaliteket. Dere må ha et system som dokumenterer hvilke leker som er vasket når.

3.4 Lydforhold

Miljøenheten ber om dokumentasjon i form av lydmåling på at bygningenes tekniske installasjoner (ventilasjonsanlegg) gir tilfredsstillende lydnivå i barnas lekeområde ved Kolsås (innendørs og utendørs) og Brannhaugen (innendørs) barnehager.

Observasjon

På befaringen ble det observert støy fra ventilasjonsanlegget på både Kolsås (småbarnsavdelingen) og Brannhaugen (fellesareal). Ledelsen opplyste at det er kjent problematikk på Kolsås, og at det er gjort tiltak som har bedret situasjonen. I tillegg ble det observert støy utvendig fra ventilasjonsanlegget på baksiden av huset (ved inngangsparti) på Kolsås. Dette er i barnas lekeareal på uteområdet.

Vurdering

Støynivået som ble observert ved tilsynet indikerer at lydforholdene i barnehagen ikke tilfredsstillende kravene til lydnivå fra tekniske installasjoner gitt i NS 8175, klasse C. Støy er definert som uønsket lyd. Støy oppleves som slitsomt, og kan derfor medvirke til stress og helseplager over tid, selv om støyen i seg selv ikke er så høy at den gir hørselsskade. Barnehagens lokaler og uteområde skal ha tilfredsstillende lydforhold. Det må derfor gjøres målinger av støy fra ventilasjonsanlegget i de nevnte arealene, og basert på disse må det gjøres tiltak som sikrer tilfredsstillende lydforhold i barnas inne- og utelekeområde.

3.5 Dokumentasjon av overflatejord

Avvik 4: Det er ikke lagt fram dokumentasjon på at overflatejorda tilfredsstillende kvalitetskravene i veileder TA 2261/2007 "Jordforurensning i barnehager og lekeplasser".

Det må legges fram dokumentasjon på at overflatejorda tilfredsstillende nevnte kvalitetskrav.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 8 Beliggenhet.

Observasjon

I plangodkjenningen (sak 14/24373) ble det forutsatt at overflatejorda på uteområdet skulle undersøkes og tilfredsstillende kravene i Miljødirektoratets veileder 2261/2007. Dokumentasjon av dette skulle kunne legges fram for Miljøenheten ved tilsynet. Dette ble ikke tatt opp ved tilsynet, men er i etterkant etterspurt ved henvendelse til prosjektleder fra Utbyggingsenheten (nå Trondheim eiendom). Henvendelsen er ikke svart ut.

Vurdering

Overflatejord på uteområdet i barnehager skal tilfredsstillende krav i Miljødirektoratets veileder 2261/2007. Trondheim eiendom må dokumentere at overflatejorda tilfredsstillende nevnte kvalitetskrav.

3.6 Renhold

Merknad 1: Det bør anlegges fotskraperist ved inngangen til "uterommet" i 1. etasje i Granåsen.

Merknad 2: Slitt renholdsmatte på Brannhaugen bør byttes slik at den opprettholder funksjonen med å hindre at skitt og smuss dras inn i barnehagen.

Merknad 3: Veggplate bak kjøkkenbenk/vask på Kolsås er slitt og bør skiftes.

Observasjon

I første etasje i det nye bygget i Granåsen er det anlagt et såkalt innendørs uterom med direkte inngang fra uteområdet. Rommet benyttes blant annet som spiserom for 2-åringene, hvor de kan komme inn for måltid uten å kle av seg. Det er ikke etablert fotskraperist ved inngangen. På Brannhaugen begynner renholdsmatte i grovgarderoben å bli utslitt. På kjøkken på Kolsås er veggplate bak kjøkkenbenk/vask slitt, og har riper og hakk.

Vurdering

Utforming av inngangsparti og garderober skal sikre at skitt og smuss i minst mulig grad dras inn i barnehagebygget. Dette tilrettelegger for godt renhold og har stor betydning for inn klimaet. Det

bør derfor etableres en fotskraperist eller annen ordning som sørger for at minst mulig skitt dras inn når barna skal inn i "uterommet" i Granåsen. For at renholdssonen med renholdsmatter skal være funksjonell er det viktig at mattene byttes ved behov. Overflater med hakk og riper er vanskeligere å holde rent og vil være grobunn for bakterier. Selv om matvarer ikke er i direkte kontakt med veggplaten på kjøkkenet på Kolsås, bør den av hygieniske årsaker skiftes. Vi vurderer at platen ved tilsynet ikke var slitt nok til at den må skiftes med en gang, men dette bør gjøres innen overskuelig framtid.

4. Regelverk

- Lov av 2011-06-24 nr.29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- Forskrift av 1. desember 1995 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.. med veileder, "Miljø og helse i barnehagen", Helsedirektoratet april 2014.

Avvik defineres som mangel på oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av lov eller forskrift. *Merknad* er forhold som ikke nødvendigvis er i strid med krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, men der tilsynsmyndigheten mener det er mulighet for forbedringspotensial.

Rapporten omhandler eventuelle avvik og merknader som er avdekket under tilsynet. Det er ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens arbeid innenfor forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Forhåndsvarsel om pålegg

Dersom vi ikke har mottatt bekreftelsen innen fristen, kan miljøsjefen gi barnehagen pålegg om retting for å sikre at avvikene rettes. Denne tilsynsrapporten er et varsel om at pålegg kan bli gitt. (jf Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker § 16 om forhåndsvarsling og Lov om folkehelsearbeid § 14 om retting). Dersom dere har kommentarer til innholdet i rapporten ber vi om melding om dette innen tre uker.

Med hilsen
TRONDHEIM KOMMUNE

Marianne Langedal
miljøsjef

Thea Berg Lauvsnes
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Kopi:

Postmottak Fagenhet oppvekst og utdanning